

מעלות
מרוח ישיבת מעלות
לשולחן השבת
עלון שבועי לבוגרי הישיבה

תחום בוגרים

שבת פרשת לך לך

ח' חשוון תשפ"ה

גיליון מס' 108
מומלץ להדפיס את העלון לקראת שבת

הרב תמיר כהן

איך מורידים שפע לעולם

הרמב"ן. במישור זה, תרח היה הדומיננטי. אך מתחת לפני השטח חבויה בחינה פנימית יותר, ללכת לארץ כנען מפני שזה מקום "המוכן אל גרם המעלות במושכלות", כדברי הספורנו.

במישור זה, אברהם ושרה דומיננטיים, ותרח ולוט נגררים אחריהם.

עתה נוכל לענות על השאלה השניה ששאלנו, מדוע "נתקע" תרח בחרון. מכיוון שהמניע של תרח ליציאה היה חיצוני, ממילא אין לו עניין עקרוני בארץ כנען דווקא. לכן מגלגלת ההשגחה שתרח יגיע לחרון, וישאר שם.

כך מתברר ההבדל בין המניע שלו לזה של אברהם ושרה.

אברהם ושרה "באים להיטהר". המניע שלהם ללכת ארצה כנען הוא פנימי וטהור, ועל כן חפצם עולה בידם.

עוד מבאר לנו הזוהר הקדוש, מדוע ההגעה של אברהם ושרה לארץ כנען הופיעה בשני שלבים. כאשר מגיע הזמן לעורר שפע גדול מלמעלה, חייבת להקדים השתוקקות של התחתונים לקבל את אותו השפע. כל עוד אין רצון לקבל, אין טעם בהורדת השפע, כי לא יידעו להעריך אותו, וממילא לא יפעל את פעולתו כראוי.

כך, מתחילה לא הצמיח ה' כל עשב השדה, ולא המטיר על הארץ, כי אדם אין לעבוד את האדמה, ולא היה מי שיכיר בטובתם של גשמים ויתפלל עליהם, כפי שמפרש רש"י (בראשית ב', ה'): "כי לא המטיר - ומה טעם לא המטיר, לפי שאדם אין לעבוד את האדמה ואין מכיר בטובתם של גשמים, וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם התפלל עליהם וירדו, וצמחו האילנות והדשאים".

כך מקובלנו, כי כל הוראה לא תצליח אם אין רצון עז של התלמיד ללמוד. ההשתוקקות של התלמיד יוצרת כלי קיבול, ורק אז ניתן לצקת לתוכו את התוכן. ללא הכלי, ישפכו מי הדעת ארצה, ולא יהיה מי שיאסוף אותם. כן מובן ש"אין כפיה ברוחניות" - שכן ללא רצון לא יהיה קיום לרוח שמבקשים להנחיל.

גם בתהליך הגאולה, השלב הראשון הוא בבחינת: "אתערותא דלתתא", פעולה אנושית שיוצרת את הזיקה ואת הרצון להגאל. רק לאחר מכן יבוא השלב של: "אתערותא דלעילא", שמופיע את הגאולה השלמה בת הקיום הנצחי.

מתוך שיעור של הרב שהועבר בתאריך י"ב תשרי תשס"ו
השיעור המלא נמצא באתר הישיבה

הקשר בין אברהם לארץ כנען מופיע כבר בסוף פרשת נח: "וַיִּקַּח תָּרַח אֶת אֲבָרָם בְּנוֹ וְאֵת לוֹט בֶּן הָרֶן בֶּן גְּנוּ וְאֵת שְׂרִי כְּלָתוֹ אֲשֶׁת אֲבָרָם בְּנוֹ וַיֵּצְאוּ אִתָּם מֵאוּרִכְשִׁים לְלֶכֶת אֶרֶץ כְּנָעַן וַיָּבֹאוּ עַד חָרָן וַיֵּשְׁבוּ שָׁם: וַיְהִי יְמֵי תָרַח קָמַשׁ שָׁנִים וּמְאֹתָיִם שָׁנָה וַיָּמָת תָּרַח בְּחָרָן" (בראשית י"א, ל"א).

אין פלא שכאשר ה' מצווה על אברהם: "לך לך מארצך... אל הארץ אשר אראך", אברהם אינו מתחיל לחפש בכל העולם, אלא מיד שם פעמיו לחרון ארץ כנען: "וַיִּקַּח אֲבָרָם אֶת שְׂרִי אֲשֶׁתוֹ וְאֵת לוֹט בֶּן אָחִיו וְאֵת כָּל רְכֻשָׁם אֲשֶׁר רָכְשׁוּ וְאֵת הַנְּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרָן וַיֵּצְאוּ לְלֶכֶת אֶרֶץ כְּנָעַן וַיָּבֹאוּ אֶרֶץ כְּנָעַן" (בראשית י"ב, ה').

נשאל שתי שאלות:

1. מה ראה תרח ללכת ארצה כנען?
2. התורה נוקטת בסגנון דומה בתארה את הליכת תרח לארץ כנען, ואת הליכתו של אברהם, ההקבלה מראה שתרח לא הגיע למחוז חפצו, ואברהם כן. מפני מה "נתקע" תרח בחרון?

נחלקו הפרשנים בשאלה, מתי יצא תרח לארץ כנען, ומה היה המניע שלו. הזוהר הקדוש מעמיק את הבנתנו בפרשה (זוהר ה"א דף ע"ז ע"ב בפירוש הסולם): "כשהשליכו את אברם לאש נהרג הרן, ומשום זה יצאו משם, מאור כשדים. ועל כן כתוב: 'על פני תרח אביר', כלומר, שגרם לו יציאתו משם. בוא וראה מה כתוב: 'ויקח תרח וגו'... ויצאו אתם מאור כשדים'. ושואל: כתוב: 'ויצאו אתם' - ויצאו אתו' צריך לכתוב, דהינו עם תרח, כי כתוב: 'ויקח תרח! למה כתוב: 'ויצאו אתם'? ומשיב, אלא תרח ולוט עם אברהם ושרה יצאו, כי הם שרצו לצאת בעיקר מתוך הרשעים, ואחר שראה תרח שאברהם בנו ניצל מתוך האש, חזר לעשות רצונו של אברהם, ומשום זה: 'ויצאו אתם' - תרח ולוט.

"ובשעה שיצאו, מה כתוב בהם: 'ללכת ארצה כנען', כי רצונם היה ללכת שם. מכאן למדנו שכל מי שבא ליטהר עומרים לו. בוא וראה שכך הוא, כי כיוון שכתוב: 'ללכת ארצה כנען', מיד כתוב: 'ויאמר ה' אל אברם לך לך'. ומטרם שנתעורר מעצמו מתחילה ללכת לארץ כנען, לא כתוב: 'לך לך'. הרי שהבא ומתעורר מעצמו מלמטה, מסייעים לו מלמעלה. אבל בלי אתערותא דלתתא, אין אתערותא דלעילא. שום דבר מלמעלה אינו מתעורר, מטרם שנתעורר תחילה מלמטה על מה שעליו ישרה הדבר שלמעלה".

על פי דברי הזוהר הקדוש, הפסוקים נכתבו כסדרם. ובדיוק לשון הכתוב נרמזו פירושיהם של רמב"ן וספורנו באשר למניע היציאה מאור כשדים ללכת ארצה כנען: בגלוי הוסברה היציאה כבריחה מנמרוד, כפי שמפרש

פינת הילדים

חשינות חיפוש כפרסה וברשי"

(לאחר מציאת המושג בקשו בשולחן שבת מאבאמא
להרחיב על המושג שמצאתם)

חוזים כחוזי הכא...

3. מה הקשר בין אברהם ואבינו לגויים (ואיך זה קשור לטראמפ)?

2. על מה ארבע מלכויות הגויים מקבלות עונש של כליה מן העולם?

1. במה בא לידי ביטוי שה' גידל את שמו של אברהם?

"ונברכו בך כל משפחות האדמה"

סיומו של הפסוק היסודי הזה שכל כמה מלים שבו הן שורש: "והיה ברכה", זהו ציווי וגם קביעת עובדה - כל מציאותך היא ברכה.

(מדברי הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל, "מתוך התורה הגואלת" פרשת לך לך)

